

180023

Darea de samă

a șefului clubului
.. naționalist ..

DR. T. MIHALI

ținută în Ileanda-mare
.. la 31/13 August ..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Retipărire din „Tribuna“.)

A R & D

Tipariul tipografiei George Nichin
1905.

BCU Cluj Central University Library Cluj

329.17 (498) 17057 (1912)

Ziua de Duminică 13 l. c. a fost pentru alegătorii români din cercul Ileanda-Mare o zi de sărbătoare națională, ca și care de decenii nu li-s'a mai dat ocazie să sârbeze.

Domnul Dr. Teodor Mihali, deputatul cercului, presidentul clubului parlamentar naționalist, și-a ținut darea de seamă.

Deși alegătorii au fost avizați numai în momentul din urmă, deja înainte de amiază poporul din cerc grăbea rânduri, rânduri spre Ileanda-mare. Chiar și din comunele cele mai îndepărtate s'au grăbit bravii alegători la Ileanda, căci însuflețirea și dragostea poporului față de Dr. Mihali este de o profunditate isvorită din cele mai curate sentimente românești. Inteligența din cerc asemenea a alergat cu dragă inimă la această adunare pentru a dovedi veneratului deputat alipirea și încrederea sa. Comuna întreagă avea înfățișare sărbătorească. Ghirlande de flori și frunze împodobeau fere-

strile și porțile caselor românilor. Două porți triâmfale, una la intrarea în comună, cealaltă la casa fruntașului țaran Vasilica Bude au fost ridicate din partea alegătorilor Ilânzeni.

Pe la orele 3 sosește trăsura d-lui Dr. T. Mihali, însoțit de aprigul nostru luptător domnul Dr. Stefan C. Pop, deputat dietal al cercului Șiria și domnul Dr. Alexandru de Vaida-Voevod, precum și o mare parte de inteligență românească din Dej, între cari am putut remarca pe harnicii noștri avocați Dr. Ioan Cherecheș și Dr. Clemente Barbul.

La poartă a fost salutat de dl Gavriila Cristea din Ileanda. De aci, — între vii ovații și strigăte de »să trăiască« — înainta convoiul printre sirele alegătorilor postați de ambe părțile drumului până la casa fruntașului țaran Vasilica Bude. La poarta triâmfală cu inscripția — »Bine a-Ți venit! Trăiască deputatul nostru Dr Teodor Mihali« — (rădicată aci) a fost întâmpinat Dr. Mihali de poporul român din Ileanda. Șase fetițe cu cununii de flori s'au apropiat de convoiu și cu multă dragoste au predat cununile eroului zilei Dr. Mihali. Aci a fost salutat de țaranul Vasilica Bude, în casa și curtea căruia au decurs toate festivitățile.

Nu trec câte-va minute și sosește din partea de cătră scâlzile dela Bizușa marele nostru mecenate, luptătorul cel neînfrânt în-

căruntit în jertfele aduse pe altariul cauzei noastre naționale, badea George Pop de Băsești.

Insufletire la culme, strigăte «să trăiască» de clocotea văzduhul!

În aceste momente de adevărată insufletire părintele Pahomiu Pop, preot în Losna-Mare, salută prin o frumoasă vorbire pe marea noastră luptător, la ce domnul George Pop de Băsești cu lacrimi în ochi, prin cuvinte înălțătoare mulțumește poporul de frumoasa primire ce i-sa făcut, laudă alogătorii cercului și din inimă le recomăndă ca devotamentul și abnegațiunea manifestată la alegerile trecute să o păstreze și pe viitor. — Am venit, zise, să vă laud pentru cinstea ce ați adus neamului românesc prin vrednicia voastră. În toate părțile sunt privit ca tată a marelui familii ce formează neamul românesc din țeara aceasta. Sunt mândru de voi!

Luptați fără frică și cu inimă, căci pentru al vostru bine luptați! Românul nu asuprește pe nimeni, nu voește a jigni pe nimeni, numai ce e al său, îl cere. Ear ce cere el, e drept și sfânt înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor!

Sunt bătrân și bălănavicios, nu știu ajunge-voi să fiu norocos a mai veni în mijlocul vostru. Dar vă rog să-mi țineți samă și înțipariți în inimă și în suflet vorbele mele și să le împiniți cu sfințenie. Ascultați totdea-

una de bărbații vostri vrednici și nu vă lăsați ispitiți de cei mincinoși și vicleni!

Să trăiți, Dumnezeu cu noi toți!

la cuvântul oratorului de forță domnul Dr. Stefan C. Pop, deputatul dietal. Incepe că vine dela frații slovaci (strigăte de să trăiască frații slovaci).

E încântat de prezența cea mare a alegătorilor, cari fac fală deputatului lor, care este și vrednic președinte al clubului deputaților naționaliști din parlament, ear alegătorii încă pot fi mândrii de vrednicul lor deputat, care își va spune îndată darea lui de samă despre activitatea parlamentară. Asigură pe alegători, că toți frații români și celealalte naționalități nemaghiare s'au trezit și își cer drepturile lor sfinte. Dacă pe tot locul vor fi treziți și însuflețiți, precum vede că sunt alegătorii din cercul Ileanda-mare, izbânda va fi sigură!

la apoi cuvântul domnul Dr. Teodor Mihali, care cu mare vervă oratorică rostește următoarele:

Fraților!

Iubiți și stimați alegători!

De mult am simțit dorul, ca să vin în mijlocul d-voastră și să vă dau samă de activitatea mea politică de până acuma. Astăzi, în fine îmi văd acest dor împlinit și înainte de toate mă simt dator să vă mulțumesc, că ați binevoit a veni într'un număr așa de frumos la această adunare de dare de samă. D-voastră la alegere v'ați im-

plinit în mod cinstit atât datorința de vrednici români, cât și datorința de membrii disciplinați ai partidului nostru național românesc, fără șovăire, fără frică și neclintiți prin faptul, că ați luptat nu pentru învingerea mea, nu având în vedere modesta mea persoană, dar pentru învingerea cauzei naționale românești pe care mă angajasem să o reprezint în cercul d-voastră și pentru învingerea programului nostru național pe baza căruia v'am rugat să-mi dați încrederea d-voastră. Eu la rândul meu am sfânta datorință, să vă dau samă de munca ce am îndeplinit-o ca deputat al d-voastră, ear d-voastră ve-ți binevoi după ascultarea dării mele de samă, să apreciați, să cumpaniți și să judecați, dacă am fost ori nu vrednic de încrederea ce ați pus-o în mine atunci când m'ați ales de deputat. Știți cu toții, că alegerile din luna lui Ianuar s'au făcut în nădejdea ca alegându-se un nou rând de oameni de deputați pentru sfatul țării, aceștia să mântuiască țara din criză, adecă din incurcătura în care fusese adusă în urma certelor înverșunate, ce s'au iscat între deputați. — Știți și despre aceea, că în loc de a i-se pune un capăt crizei prin dieta cea nou aleasă, aceasta a încurcat și mai rău ițele crizei.

Noi, deputații români am avut cea mai grea poziție în acest parlament. Grea înainte de toate, pentrucă nu eram decât opt inși astfel, că nu eram destui pentruca să închegăm un partid de sine stătător.

Ne-am văzut deci îndemnați, ca dimpreună cu singurul deputat slovac și cu singurul deputat sârbesc, — frați de ai noștri în suferință, să formăm clubul parlamentar al naționalităților nemaghiare.

Astfel alcătuim un club de 10 deputați și suntem în stare cel puțin atâta că putem face propunerii de sine stătătoare. La începutul sesiunii dietale nu s'au ivit chestii, cari să ne fi dat oca-

ziune să ne putem arăta dorințele. De aceea nu credeți însă că aveam o stare ușoară și plăcută. Nu! Dintre cei 8 deputați români ne văzurăm și liși 4 inși să ne apărăm mandatele atacate. Cât ne-au dat fiește căruia de lucru aceste pertrac-tări o știți d-voastră cu toții destul de bine și o știu îndeosebi aceia, cari au fost ascultați ca mar-tori în afacerea mandatului meu. Cu mine mai cu samă le place să se ocupe, cercetarea în afacerea mandatului meu a fost mai cu samă lungă, su-părăcioasă și în adins pusă la cale pentru de a-mi trezi scârbă de a mai rămâne deputat. Și aceasta nu numai pentru faptul, că sunt român și stau pe baza programului nostru național, dar mai mult încă pentru că din încrederea clubului parlamentar al deputaților naționali nemaghiari, eu am fost ales de presidentul acestui club.

Cea dintâiu ocazie, ce ni-s'a oferit pentru de a ne putea valida a fost discuția proiectului de adresă către coroană ce l-au înaintat parla-mentului partidele opoziționale coaliate. Convin-gându-ne noi, clubul naționalist nemaghiar, că în adresa coaliției drepturile și interesele naționali-tăților și ale popoarelor din patria noastră sunt nesocotite și că aceasta coaliție, care înainte de alegeri făcuse promisiuni atât de mari pentru eluptarea, apărarea și asigurarea acelor drepturi, văzându-se tare și mare, uitase de promisiile date alegătorilor și acuma cerea mai presus de drep-turi cetățenești introducerea limbei maghiare în armată, — ne-am hotărit ca să înaintăm și noi un proiect de adresă către înaltul tron. La compune-rea acestei adrese ne-am lăsat conduși între altele de considerația tactică, de intenția ca să le facem posibil tuturor acelor deputați maghiari, cari ar avea convingeri adevărat democratice să se identifice cu noi. Nu este vina noastră că nu s'au aflat depu-tați maghiari de convingeri adevărat democratice. Este însă o învățătură foarte prețioasă acest

fapt nu numai pentru noi, dar și pentru alegătorii acelor deputați. Și este meritul nostru că în urma proiectului de adresă prezentat prin noi parlamentului, toți cetățenii acestei patrii cât și coroana și străinătatea s'au putut convinge, că pe baze adevărat patriotice și *democratice* nu stă nici un singur partid din parlamentul Ungariei, afară de partidul nostru.

O să vă comunic în resumat câteva din punctele cardinale ale adresei noastre, oferindu-Vă astfel ocazie să vă puteți crea o judecată clară și să puteți aduce verdictul d-voastră în deplină cunoștință de cauză.

Înainte de toate statorim, că „cu sinceritatea datorită Majestății Voastre trebuie să declarăm că atunci, când din cele aproape 20 milioane de locuitori ai țării, abia un milion este numărul aceluia, cari sunt investiți cu dreptul electoral noi, corpurile legiuitoare actuale fără oare-care nemodestie nu putem afirma despre noi, că am reprezenta totalitatea locuitorilor țării. În urma măncării legii noastre electorale cât și în urma împărțirii tendențioase a cercurilor electorale, a abuzurilor și siluirilor, ce în măsură mare tot se mai comit și acum la alegeri, cea mai mare parte a locuitorilor țării nu este reprezentată prin corpurile legiuitoare“. După-ce expunem apoi, cum din cauza censului de multe-ori arbitrar și tendențios stabilit, cât și din cauza sistemului actual electoral, care pentru Transilvania este diferit de cel statorit pentru Ungaria, naționalitățile nemaghiare în trecut au fost silite să observe pasivitate politică față de ategerile dietale, continuăm:

„Purcezând din principiul egalității de drepturi, e cu totul îndreptățită pretenziunea, că *fiecărui cetățean al țării să i-se dea dreptul de alegere, fără osebite de naționalitate*“.

Cerem mai departe crearea unor legi, cari să garanteze dreptul de întrunire liberă, libertatea

presei, executarea legii despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor şi în cadrele acesteia întemeierea şi susţinerea de şcoli confesionale-naţionale din visteria statului, cu limba maternă a elevilor ca limbă de propunere, de asemenea respictarea drepturilor autonome ale bisericilor noastre, garantate prin lege, dar astăzi călcate în picioare şi în acelaş timp validitatea limbei materne a cetăţenilor în cadrele administraţiei şi ale justiţiei.

Cu privire la armată, cerem în directă contrazicere cu postulatul partidelor maghiare coaliate, — cari cer limba maghiară pentru armată, — şi amăsurat programului nostru naţional: „Introducerea serviciului militar de doi ani“... şi „ca instrucţia militară a feciorilor să se facă în limba lor maternă şi tocmai din acest motiv în cadrele regimentelor este a se da o importanţă mult mai mare, ca până acum limbei materne a feciorilor. Tot asemenea interesele justiţiei pretind ca acusatul să se poată apăra în limba sa maternă“. Astfel pentru armată pretindem susţinerea stărei vechi, dar în acelaş timp validitatea limbei materne a feciorilor!

Mai departe statorim necesitatea susţinerii comunităţii vamale cu Austria pentru present, cât şi, că: „Interesele materiale, sociale şi culturale ale clasei agronomice, ale clasei micii industriei şi ale muncitorilor vor trebui să constituie una din preocupările arzătoare ale viitoarelor guverne. Reforma legilor de dare pe baza principiului dării progresive, scutirea de contribuţiune a minimului de existenţă, tot astfel scoaterea de sub darea indirectă a articolilor indispensabili de alimentare, — sunt pretensiuni ale căror rezolvire nu mai suferă amânare“.

Fraţilor alegători!

V'am spus pe scurt în liniamente generale punctele de căpetenie ale proiectului nostru de

adresă, ce l'am înaintat ca contrapropunere față de proiectul de adresă al opoziției coaliate maghiare.

Acelora, cari nu sunt mulțumiți cu adresa prezentată dietei de către clubul naționalităților, nici cu vobirile noastre ținute în Dietă în jurul acestei adrese le răspund, că Dlor nu sunt în curat cu aceea, — ce înseamnă o adresă prezentată parlamentului. Proiectul de adresă are scopul să fie primit de majoritatea parlamentului și de aceea noi în acest proiect am precizat numai cadrele generale a unei politici sănătoase de stat între care fiecare popor din această țară se poate dezvolta liber cu toate atributele individualității sale naționale: am desfășurat principiul curat democratic, cari pot fi primite de ori ce partidă cinstită, însă din programul nostru național n'am abandonat nici o iotă.

Cu liniște mă încred în judecata dreaptă a Dvoastră, care va ști să hotărască, dacă munca, ce am săvârșit o noi cei 10 deputați nemaghiari în scurta dar agitata sesiune parlamentară decursă, a fost o muncă cinstită din punctul de vedere al intereselor românești, ori o „hipocrisie machiavelistică“, precum îi place unei foi româneși să o numească. Cu sufletul liniștit aștept verdictul, ce o să-l aduceți cumpănind, că oare opinia publică mare românească în frunte cu *toate foile* noastre, — afară de unica Gazeta și cei câțiva sateliți de ai ei, — are dreptate, când aprobând activitatea noastră parlamentară, preamărește curajul cetățenesc, tăria convingerilor noastre și vrednicia bărbătească, cu care am apărat interesele neamului, ori că poate ve-ți afla, că au dreptate foile, opinia publică și bărbații politici maghiari, cari ne înjură, că suntem niște obraznici trădători de patrie!

Eu, ca presidentul clubului naționalist nemaghiar din parlament am avut cea mai mare răs-

pundere în situația complicată politică în fața căreia aveam datorința ca să înaintăm proiectul nostru de adresă către Majestatea Sa. Și precum am cerut dela Coroană împlinirea atâtor reforme neplăcute partidelor coalitate maghiare, puteam tot pe atât de ușor să cerem mai mult, puteam să cerem chiar și crearea unui mare principat românesc sub sceptrul Majestății Sale. Eu nu sunt însă din fire omul, care să ceară totul și să se lupte pentru chimere, alegându-se la sfârșit cu nimica. Echilibrul dintre voință și putință îl apreciez mai presus decât popularitatea estină ce ușor se poate câștiga la noi Români, prin frase frumos sunătoare și prin postulate extravagante politice, accentuate la timp nepotrivit, fără scrupul. Mie îmi place să îmi dau samă în acțiunile mele politice de situația *reală*, precum o oferă momentul!

Și de aceea am ținut, ca noi cei 10 deputați nemaghiari, să nu venim în fața dietei, a Majestății Sale și a opiniei publice mari Europene, cu un proiect de adresă, care să conțină astfel de postulate mari, astfel de pretenții exagerate, cari, considerând situația *reală*, adecă numărul nostru mic în parlament și organizarea noastră națională absolut mancă afară de parlament, să ne prezinte ca pe niște fraseologi și demagogi, cari nu se sfiesc a se face, de dragul unei trecătoare popularități, — deci de dragul vanităților personale, — ridicoli! În viața politică a neamurilor nu aceea numără, ce unui ori altul dorește, ce uuuia ori altuia îi apare ca dreptul său, pentru-că îl este idealul; ba nu numără nici chiar dreptul bun ce-l are din punct de vedere abstract cineva, ci numără numai și numai *tăria* cu care un partid, un neam este în stare să se afirme și să-și *validiteze* drepturile sale.

Se face deci de risul lumii acel bărbat politic, acel partid, care pretinde mai mult din cum

este în stare să poată să-și ia la caz, dacă nu i-s'ar da de bună voie.

Priviți fraților lupta partidelor coalitate maghiare! Vă întreb, se poate ceva mai ridicol, ceva mai vrednic de compătimitere, decât svircolirea neputincioasă, în care se frământă de atâta timp coaliția? Ei pretind introducerea limbei maghiare în armată, pentru-ca să poată apoi elupta uniunea personală și amenință, că pace nu are să fie până atunci, până când Coroana nu le va împlini pretenția.

La început au amenințat până și cu revoluție, dacă nu li-s'ar împlini postulatele. Apoi convingându-se, că sunt prea slabi pentru de a putea repeta anul 1848, s'au pus pe baza mai comodă, mai ieftină și mai nepericuloasă a așa numitei rezistențe pasive. Dacă vor vedea, că nici astfel nu sunt în stare să stoarcă dela Majestatea Sa introducerea limbei maghiare în armată, ne vom pomeni poate după un răstimp de câte-va săptămâni ori luni, că se vor mulțumi cu așa numita mână liberă cu privire la reformele interne. Ce înșamnă: „mână liberă cu privire la reformele interne?“ Aceasta înșamnă, că Majestatea Sa este — se zice — aplicat să permită unui guvern eșit din sinul coaliției, ca să poată înainta după bunul său plac dietei atari legi, înaintarea cărora ar permite-o Majestatea Sa. Intre aceste proiecte de legi ar putea să fie foarte număroasă acelea, cari ar urmări scopul de a ne maghiariza, — de legi de feliul acelora, ca și cari atât de multe a creat partidul liberal în lunga epocă cât a ținut cârma țării în mână. Ar rămânea deci coaliția *fără limbă maghiară în armată, fără independența ramală a Ungariei și fără uniune personală*. Ar rămânea adecă toate stările politice din patria noastră în tocmăi așa, precum au fost ele dela anul 1867 până în ziua de astăzi, cu singura deosebire, că partidul dela putere nu ar

fi cel liberal! Vă întreb fraților, oare vrednică ar fi coaliția, vrednici ar fi corifeii maghiari de stima obștei maghiare, oare aptar fi rezultatul luptei lor să impună frică și respect neamurilor nemaghiare din patrie, dacă criza, care au provocat-o cu dorul ca să înalțe cauza maghiarizmului pe piscurile independenței Ungariei și ale triumfului omnipotenței hegemoniei maghiare, s'ar sfârși în mocirla veche a politiceii partidului liberal?

Intr'adevăr fraților în acest caz șefii coaliției s'ar dovedi de simpli demagogi, cari nu au fost încalziți de ideile cari-le-au profesat în fața alegătorilor lor și în fața lumii, ci erau însătoșați de dorul de a ajunge la putere și de râvna de a obține portofolii ministeriale. Și vă întreb fraților după toate acestea, că oare nu e prudent, nu e mai patriotic și mai vrednic de bărbați politici, ca să facă astfel precum a făcut clubul parlamentar al naționalităților nemaghiare, să ceară anume atâta, cât pot avea nădejdea, că vor vedea realizat?

Sunt, precum v'am mai amintit în trecut unii între cărturarii români, cari ne fac imputări pentru că în proiectul nostru de adresă și în vorbiriile noastre nu am accentuat toate punctele programului nostru politic stătorit din partea conferenței naționale din 10 Ianuarie 1905. Este aceasta vă întreb, apostasie politică? Nu fraților, apostasii politici am fi noi deputații români numai atunci dacă am fi cerut ceva, ce stă în *contrazicere* cu principiile noastre naționale și cu punctele stătorite în programul nostru național. Și pentru a vă arăta mai plastic că afirmarea mea corespunde realității că este adevărată, vă rog să binevoiți a-mi permite, să vă atrag atenția asupra trecutului și asupra prezentului celui mai puternic partid parlamentar de astăzi, asupra partidului kossuthist. Acest partid dela înființarea sa, respective dela statorirea programului său la 29 Septembrie 1884 a avut ca principală țintă:

„Cea mai primordială menire a partidului nostru va fi, ca legile din 1867, cari privesc afacerile comune și sunt spre deosebita daună a țării, să fie abrogate pe cale constituțională; Ungaria să fie provăzută cu toate atributele unui stat independent și să aibă deci o armată independentă (specia'ă), să hotărească însuși asupra afacerilor externe, asupra finanțelor și comerciului său“. An de an au avut loc multe discuții în parlamentul nostru. Răsfoiți însă analele parlamentului și veți vedea, că cu toate că le era independența Ungariei ținta finală programatică, ca partid totuși kosuthiștii tindeau înainte de toate în discuțiile lor parlamentare, ca să-și creeze substratul, să-și construeze fundamentul pentru a putea începe adevărata luptă pentru neatinerea Ungariei.

Abia de când cu ultimele alegeri văzându-se tari, văzându-se cel mai puternic partid parlamentar, s'au pus pe baza intransigenței, proclamând luptă neîmpăcată și refuzând — pentru început măcar — ori și ce condiție de pace, cât timp nu li-se va da limba maghiară pentru armată. Și precum am accentuat mai înainte, toate semnele arată, că ei prețuindu-și mai pe sus forțele de cum sunt în realitate și lăsându-se seduși de fata morgana a sinamăgirei, la sfârșit se vor îndestuli, de voe de nevoie, în locul armatei maghiare cu „reforme interne“, deci în loc de reforme, cu ficțiuni de reforme, în loc de triumf cu retirare rușinoasă. Astfel pățește ori-ce partid politic, care părăsind bazele *reale*, se luptă pentru postulate, cari nu sunt adequate puterii sale *reale*.

Ce pentru cel tare și puternic este real, pentru cel slab este numai un vis, ce în gura celui tare apare sublim, în gura celui slab devine ridicol dela voința celui puternic depinde ea să devină fapt cuvântul său, cuvântul celui slab care are numai voința și dorul fără de a avea și putința și forța

rămâne o frază, care poate că sună frumos, dar care să perde fără urmă în vânt.

Fraților alegători!

Ca să revin deci asupra activității mele parlamentare, constat, că eu m'am nizuț să lupt pentru postulate *realizabile* între împrejurările *actuale* politice și astfel să conlucru la crearea fundamentului pe care să pot eu ori alții, — cari ar fi mai mult favorizați de situația politică din cum m'a favorizat pe mine și pe tovarășii mei situația de astăzi — începe a zidi realizarea programului nostru național. Cel mai cardinal punct este între toate acestea postulatul votului universal direct și secret și arondarea cinstită a cercurilor electorale. Nimic nu este mai firesc, decât, că după ce în toată Europa idea democratică face cele mai admirabile progrese, dupăce toată nefericirea patriei noastre și a popoarelor ce o locuiesc își are isvorul în susținerea sistemului autocratic, feudal, *Central University Library* programul nostru *adevrat* democratic, cât și postulatul nostru care cere drept electoral universal, singur poate crea temelia viitoare renașterii a patriei noastre, stând singur la înălțimea spiritului timpului. Tot pe atât de firesc este, că un postulat care a purces din însuș spiritul timpului, este nu numai real, dar se va și realiza prin însași forța sa majoră genuină. Scutirea intereselor claselor muncitorilor, ale micilor industriași și mai pe sus de toate ale clasei agronomilor, pe cât și introducerea dărilor progresive și a scutirei de dări a minimumului de existență sunt tot atâtea postulate, cari vor trebui să fie considerate și împlinite de viitoarele guverne, din sinul ori căruia partid parlamentar s'ar recruta ele. Căci țara noastră va fi din zi ce merge tot mai mult amenințată de ruinul material și de decadența morală cu cât mai mult s'ar amâna realizarea lor. Ori nu vedem oare zilnic cum în urma nesocotirei intereselor țărânilor noastre, ocro-

tirei cărora într'un stat agrar precum e statul nostru ar trebui să i-se dea cea mai mare atenție, — cât și în urma stărilor ticăloase ce domnesc pe terenul administrației noastre, emigrările popoului dela țară iau din zi ce merge dimensiuni tot mai îngrozitoare? — Zău inima orî și cărui patriot adevărat trebuie să fie sguduită de durere dându-și samă, că numai în decursul lunii Februarie anului curent au emigrat din patria noastră peste 32 000 inși! Răspundere grea îi îngreunează pe toți aceia, cari prin ținuta lor politică au provocat stările îngrozitoare în care se află patria noastră cât și pe aceia, cari având puterea în mână — în loc să contribuie la îndreptarea referințelor triste, în loc să se lupte pentru crearea unor reforme pe terenul economic, ce cu atâta ardoare le așteaptă dela ei popoarele țării, — se luptă pentru fantasmagoriile din domeniul dreptului public de dragul utopiei ideii de stat maghiar.

Fraților alegători!

Postulatul nostru, ca în cadrele armatei în viitor să fie introdus serviciul de 2 ani și instrucția mai intensivă în limba maternă a feciorilor, ce înseamnă? El înseamnă, că noi dorim, ca limba armatei să rămână și pe viitor cea germană, pe lângă cultivarea mai intensivă a limbei materne a feciorilor. Am ținut să statorim acest postulat pentru-că interesele noastre naționale numai până atunci le vedem scutite și identice cu interesele monarhiei Austro-Ungare, până când aceasta monarhie este tare și mare. Iar tare și puternică ea nu poate să rămână, decât sub paza scutitoare și bine încheșată a unei armate unitare atât în privința limbei cât și în privința organizației și disciplinei. Unitatea armatei nu este permis să fie zguduită de dragul tendințelor separatistice maghiare, căci țeara nu este numai de maghiari susținută ci și de noi și mai cu seamă de noi majoritatea nemaghiară a locuito-

rilor țării. Cu drept cuvânt putem deci pretinde, ca ultima instituțiune, în cadrele căreia există perfectă egalitate de drepturi pentru toate neamurile monarhiei, să nu fie aservită hegemoniei și scopurilor șoviniste maghiare, ci să rămână și pentru viitor un paladiu și un scut puternic unitar și bine încheșat al existenței monarhiei habsburgice și astfel al existenței noastre naționale!

Fraților alegători!

Situația politică orî-cât de mult a fost de incurcată, până astăzi nu i-a creat partidul nostru național o poziție atât de grea încât să nu își fi putut preciza cu ușurință punctul seu de vedere politic principial. După-cum se desvoaltă însă mersul crizei, trebuie să ne dăm seamă, că azi mâne ne putem vedea puși în fața alternativei, că oare partidelor coaliate maghiare avem să ne dăm concursul nostru ori coroanei? Pe cât de gingașă este aceasta chestie, totuși îmi țin de cea mai înaltă datorință națională și patriotică să nu trec peste ea cu tăcere la ordinea zilei, ci urmând convingerei mele, că chiar și între cele mai grele referințe politice, sinceritatea și mărturisirea adevărului singure pot să facă serviciul bune cauzei neamului nostru; țin, ca să-mi precizez punctul de vedere referitor la această importantă chestie. Înainte de toate cred, că tălmăcesc și convingerea d voastră nu numai a mea, dacă constată, că de oare-ce până în momentul de față nici partidele coaliate maghiare, nici coroana nu au reflectat la ajutorul nostru în lupta lor, ce s'a încins în jurul cauzelor, cari au dat naștere crizei, — noi partidul național român care reprezentăm 3 milioane de români nu este permis să ne oferim serviciile politice nici uneia dintre părțile litigante fără de a ne expune rușinei, să fim timbrați cu drept cuvânt, din partea posterității de ticăloși, nevrednici de numele de român. Iar când s'ar face apel la ajutorul no-

stru dintr'o parte ori dintr'alta, nu ne va fi permis să ne alăturăm decât acelui factor, care în schimb pentru tovarăşia noastră politică se va arăta *hotărât* şi va fi şi *capabil* să ne ofere garanţii *concrete* pentru realizarea postulatelor principiale ale programului nostru naţional. Am cre-
dinţa firmă, că în acest înţeles va statori şi o
viitoare conferenţă naţională direcţia politică ce
va trebui să o ia partidul nostru naţional!

Nici că se poate altcum!

Căci noi fatal trebuie să combatem ori-ce
partid, ori-ce guvern, care tinde la nimicirea
noastră naţională şi inevitabil am fi siliţi să sprigim — în interesul bine priceput al neamului
nostru — pe ori-ce factor, care ar avea intenţia
sinceră şi ar dispune de forţa reală, ca să ne
garanteze: „*Cea mai deplină recunoaştere a po-
porului român de individualitate politică alcătui-
toare de stat şi asigurarea dezvoltării sale etnice
şi constituţionale prin instituţiuni de drept public*“.
Iată punctul meu de vedere referitor la aceasta
prea importantă chestie.

Fraţilor alegători!

Daţi-mi voe, ca acuma să analizez pe scurt
şansele unei atari eventuale situaţii politice.
Este oare posibil ca în viitor să se desvoalte o
astfel de constelaţie politică, încât coaliţia să ne
ofere garanţiile ce i-le-am cere cu privire la rea-
lizarea postulatelor noastre programatice, drept
recompensă pentru ajutorul nostru politic? Eu
unul sîn o atare dezvoltare apriori de eschisă.
Iată pentru-ce. Toată criza actuală a fost provo-
cată cu intenţia, la început ascunsă, ulterior pro-
clamată ca dogmă politică maghiară din partea
coaliţiei ca să fie realizată independenţa Ungariei
în cadrele căreia noi Români şi cu noi împreună
celelalte neamuri nemaghiare să putem fi maghia-
zaţi! Da, pentru maghiarisarea noastră au tre-
buintă partidele coaliate maghiare, de limba de

comandă maghiară în armată, pentru maghiarizarea noastră tind ele la independența Ungariei.

De dragul utopiei politice de maghiarizare s'a provocat conflictul dintre coroană și coaliție. Astfel necum să se poată ivi cândva în viitor o atare constelație politică în cadrele căreia noi să ne putem alătura coaliției, din contra vom fi siliți să combatem cu toată energia și cu toată hotărârea, ce ni-o impune sentimentul nostru de conservare națională, postulatele și tendințele partidelor coalitate.

În genere eu nu-mi pot imagina, ca noi să putem face cauză comună, cu oare careva dintre actualele partide parlamentare maghiare. Numai dacă s'ar naște în viitor un partid maghiar ori o grupare de partide, care ar accepta fără preget și din sincere convingeri principiile politice profesate până astăzi zădarnic de marele patriot maghiar Ludvic Mocsári. -- numai în cazul acesta ni-s'ar da posibilitatea unei alianțe politice reale și trainice cu un partid maghiar parlamentar. Mai rămâne după toate acestea fraților pentru mine datorința, ca să mă pronunț asupra așa numitei politice „tradiționale“ românești. Le place unora dintre cărturarilor noștri de astăzi să susțină că bărbații politici români din trecut au făcut servicii și s'au lăsat întrebuințați de „unelte oarbe“ din partea Vienei. Atarî cărturarii români dovedesc printr'o astfel de părere numai, că nu s'au îndeletnicit destul de temeinic cu studiarea mai profundă a cauzelor, cari au produs acele fenomene politice, ce și-au găsit expresiunea în forma politice tradiționale. Dovedesc pe de altă parte, că în sufletele lor au aflat resunet următoarele calumii născocite din partea șovinistă cu intenția tendențioasă de a ponegri și a micșora mărimea adevărată a bărbaților noștri iluștri din trecut și de a ne predispuce să provocăm în momente

de gravă importanță istorică pentru viitorul neamului nostru, conflicte cu coroana. Loialitatea tradițională a poporului român a fost izvorul politiceii tradiționale din trecut. Aceasta loialitate nu a fost altceva, decât sentimentul conscient al bărbaților noștri politici, că neputându-se alia înaintașii noștri cu nici unul dintre partidele maghiare din zilele lor, — cari voiau și pe atunci să strivească neamul nostru, — s'au aliat cu coroana, care între împrejurările date le oferea mare garanție pentru existența lor națională. Dacă nu ar fi procedat astfel, nu le rămânea decât să se pună în conflict atât cu maghiarii cât și cu coroana. Oare o atare politică ar fi fost o dovadă de prudență? Oare erau destul de tari antecesorii noștri pentru de a lua lupta în contra maghiarilor, cari le amenințau neamul cu exterminare și în același timp și în contra coroanei, *în contra căreia chiar și maghiarii zădarnic s'au luptat?* Dacă după toate acestea s'ar ivi alternativa, că am fi siliți să alegem între partidele coalitate maghiare și între coroană, și ne-ar oare posibil și avere-am noi oare interes să ne opune intențiilor coroanei, zăce-ar oare în interesul nostru să ajutorăm în acest chip în mod indirect coalitia? Eată tot atâtea întrebări grele, cari nu le vom putea lăsa *la timpul său* fără răspuns.

Decamdată însă pe cum am accentuat, noauă nu ne este permis să ne oferim nici coalitiei nici coroanei de instrumente. Când însă s'ar va face *apel* la *tovărășia* noastră politică, pe baza principiului *do ut des*, dintr'o parte ori din alta, atunci noi conștii de momentul istoric, în fața căruia ne vom afla, vom fi siliți să ne decidem și am speranța firmă, că atotputernicul Dzeu ne va lumina și ne va ajuta, ca hotărârea ce vom lua-o să formeze peatra fundamentală a temeliei fericirei viitoare a neamului

nostru. Aceasta o sper cu atât mai mult, cu cât în politică nu simpatia, orî antipatia, ci necesităţi din domeniul forţei majore a causalităţii evoluţiei istorice determină evenimentele.

Fraţilor alegători!

Intre multele chestii de actualitate este de sigur una dintre cele mai de interes pentru viaţa noastră politică naţională întrebarea, că oare deputaţii români, cari au fost aleşi pe baza programului partidului liberal şi au fost membri ai acestui partid în trecut, ce atitudine vor observa după disolvarea partidului lor vechiu. Nu încape, cred, nici o îndoială, că nici unul dintre ei, care are sentimente româneşti şi bun simţ politic, nu va intra în vre-un partid de al coaliţiei, ci mai curând va preferi, ca să întărească numărul nostru al deputaţilor naţionali români. De sine se înţelege, că pentru ca să poată intra în clubul nostru, înainte de toate ar trebui să fie primiţi din partea noastră de tovarăşi. Iar de tovarăşi nu i-am putea primi decât pe aceia, despre care am avea credinţa, că sunt nu numai oameni vrednici de toată încredea — căci între membrii unui club politic parlamentar mai presus de toate trebuie să domnească încredere reciprocă absolută — dar, că vor fi şi hotărâţi în viitor să lupte alături cu noi pentru realizarea programului nostru naţional. Aceia dintre ei însă, cari nu s'ar putea hotărî, să intre în şirul luptătorilor naţionali, orî nu ar fi primiţi în şirul nostru, ar avea ca oameni cinsişi, datorinţa să-şi tragă consecvenţele situaţiei, în care s'ar afla şi considerând, că neamul nostru astăzi a ajuns la o respintie a evoluţiei sale istorice, când are cea mai arzătoare trebuinţă de luptători devotaţi, cari să se bucure de încrederea necondiţionată a obşteii româneşti, să facă loc altor bărbaţi politici de ai nostri depunându-şi mandatele.

Fraților alegători!

În repețite rînduri mi-au cerut unii și alții dintre D-voastră sfatul, că în starea de astăzi de ex lex, când partidele coaliate maghiare au hotărît, ca aderenții lor să nu plătească dări și să nu dea recruți, de ce să se țină, ce să facă, pentru ca să nu rămână ei ori copiii lor de pagubă la capătul vremii? Știu prea bine, că la poporul Român în general și astfel și la D-voastră, hotăririle coalitiei au aflat și vor afla și în viitor urechi surde. Știu prea bine, că zădarnice ar rămânea ori-ce fel de încercări, ori-ce fel de ademeniri, prin cari cineva ar voi să vă înduplece, ca să vă alăturați unor nisuițe răsvrătitoare, căci sunteți Români și ca Români adevărați sunteți elemente iubitoare de ordine! Totuși țin, ca să-mi împlinesc datorința ce-o am față de D-voastră, iubiți alegători, și să vă sfătuiască cu toată dragostea frățească și să vă rog, ca dându-vă samă, că precum toate lucrurile în lume, astfel și starea de ex-lex va avea un sfârșit, să nu rămâneți în restanță cu dările și să vă prezentați în ce ve-ți fi chemați la armată de recruți. Căci pe când domni, cari pun la cale criza să îngrijesc, ca amplexiunile administrației, cari sunt oameni de ai lor să nu sufere nici o neplăcere, nici o pagubă din cauza lipsei de bani ce domnește în visteria statului, eu unul nu am văzut, că măcar într-o singură congregație să se fi luat măsuri pentru de a scuti poporul de urmările păgubitoare, ce le-ar putea suferi din cauza ex-lexului. Cu alte cuvinte, dacă cutare ori cutare domn nu-și va plăti dările la timp ori nu-și va lăsa feciorul să între de bunăvoie ca recrut la miliție, sunt convins că atunci, când se va sfârși starea de ex-lex va ști să scape de ori-ce fel de urmări neplăcute. D-voastră însă fraților, nu dispuneți nici de averi mari, nici de protecție! Și precum în trecut poporul din patria noastră și în

deosebi poporul Român în nimenea nu a aflat sprijin, decât în înțelepciunea sa, în virtuțile sale înnăscute și în puterile sale, ce i-le-a dat Dumnezeu, astfel nu cred, că aceia dintre noi, cari s'ar identifica în mod ușuratic și nechibzuit cu starea afară de lege, în care se află astăzi țara noastră, ar afla la timpul său scut și sprijin în aceia, cari au provocat și susțin starea de ex-lex. Dările tot noi vom fi siliți să le plătim mai curînd ori mai târziu și oare de unde vom putea scoate sumele mari de bani ce se vor aduna ca restanță de dare când ne vom vedea siliți să le plătim de odată? Omul socotit, se teme de licitație, că dacă și-ar perde casa și moșia de dragul ex-lexului, zău Domnii din coaliție nu o să-'l scape de sapa de lemn nici pe el, nici pe copiii lui, dându-i îndărăt casa și moșia. Pe cum fără banii dărilor nu se poate susține țara, tot pe atât de puțin se poate susține fără de soldați. De aceea feciorii, cari au ajuns vrîsta, la care legea îi obligă ca să intre la miliție, nu stee mult pe gânduri ci prezînte-se la regimentele lor, îndată ce vor primi provocare căci de altcum mai mult decât țara, vor perde ei înșiși atunci, când la sfîrșitul ex-lexului vor fi siliți să-'și facă slujba militară. Dați deci fraților, țării ce este a țării și cesarului ce este a cesarului!

Fraților alegători!

Fericirea, progresul și libertatea neamului românesc nu o poate crea nimenea în lumea aceasta, decât însuși poporul român. Când fiește-care membru al poporului nostru va fi pătruns de sentimentul datorinței sale față de neam, când pe lângă cultura recerută va dispune și de bună stare materială, atunci nu ne va mai putea opri în dezvoltarea și în progresul nostru nici o putere din lume. Căci un popor cult și avut află totdeauna căile și mijloacele, cari îl pot duce la realizarea idealelor sale. Fiți deci trezviți, fiți cruțători, fiți

credincioși și buni și dați vă silință ca d-voastră și copiii d-voastră să facă cât de mari progrese în privința culturală. Noi deputații am încheiat temelia organizației noastre naționale. Intrați cât mai mulți ca membrii în partidul nostru național și păziți cu sfințenie organizația și disciplina de partid.

Eu la rândul meu vă declar solemnel, că *nici când nu mă voi abate dela bazele principiale ale partidului nostru și că voi lupta în totdeauna pentru realizarea postulatelor pe cari neamul nostru le-a depus în programul său național.* Vină atacurile în contra mea din ori și ce parte, eu sunt hotărît să stau la locul meu fără șovăire, până atunci până când poporul meu așteaptă dela mine ca să lupt și mă învrednicește de încrederea sa. Ear în momentul, când poporul meu nu m'ar sprijini, cu plăcere voi ceda locul meu altora mai chibzuiți, căci precum știți, eu nici când nu am aspirat la ranguri și onoruri, ci născut și crescut democrat, ce sunt, am avut și am totdeauna în vedere numai binele și fericirea neamului meu mult încercat și al patriei mele scumpe. Și precum din frageda mea tinereță în decurs de două decenii, m'am supus concluserilor conferențelor noastre naționale și am renunțat cu dragă inimă la cinstea de a deveni deputat fără să fi încetat de a aduce partea mea de jertfă pe terenul politicei noastre militante naționale, cu atât mai vârtos a și putea-o face aceasta acuma, când și eu ca tot omul, după atâtea vifore a-le sorții nemiloase și de altcum sunt dornic de liniște. Să ia deci la cunoștință toți aceia, cărora le place să mă suspiționeze că din vanitate ori din poftă deșartă de glorie aș fi primit acest post, că eu ca individ cu cea mai mare plăcere ași renunța la aceasta onoare. Până când însă conștiința îmi dictează, să stau la locul meu să mi apăr interesele neamului și ale patriei mele,

până când mai am speranță, că alegătorilor mei le pot face serviciu prin munca mea parlamentară, eu voi persevera, căci e slab soldatul, care în fața inamicului în loc de a se lupta, desertează.

Multă și grea luptă ne așteaptă pe toți în ogorul vieții publice.

Organizare desăvârșită, muncă cinstită pe toate terenele vieții publice, *combinație bine chibzuită între puterea de care dispunem și între scopurile ce le urmărim*, caractere ferme, depozitare de virtuți cetățenești, cari să știe cu inima senină să aducă jertfe pentru binele public, alipire de limbă lege și patrie iată mijloacele, iată calea ce ne va conduce la realizarea aspirațiilor noastre naționale!

Dee bunul D-zeu, ca toți fii patriei noastre să fie pătrunși de aceste virtuți, de aceste sentimente și atunci va dispărea dintre noi pizna și pofta hidoasă de a ne batjocori și huidui unii pe alții. D-zeu fie cu d-voastră fraților și stee-mămie într'ajutor în mijlocul luptelor viitoare ce mă așteaptă.

Vorbirea Domnului Dr. Mihali continuă era întreruptă de aclamațiunile de aprobare.

După terminarea vorbirii domnului Dr. Mihali, ia cuvântul părintele Pachomiu Pop preot în Losna-Mare și după o vorbire de recenzie și aprobare a celor rostite de d-l Dr. Mihali și asupra ținutei lui și consoților deputați din clubul naționalist, citește următoarea propunere: *«Alegătorii cercului electoral Ileanda-Mare, ascultând darea de samă a deputatului lor Dr. Teodor Mihali, își exprimă mulțumitele cele mai călduroase față de d-l deputat pentru ținuta*

sa vrednică și bărbătească și pentru activitatea sa cinstită românească dezvoltată în parlament. În același timp îi votează cea mai deplină încredere și-l roagă să binevoiască a continua cu perseverență lupta începută întru realizarea programului partidului național Român*.

Propunerea se primește cu entuziasm din partea tuturor.

Urmează apoi organizarea de partid național Român a alegătorilor din cerc.

Se esmite o comisiune candidătoare de 3 inși.

Comisia candidătoare prin referentul Dl. Dr. Clemente Barbul propune și adunarea unanim primește de :

Președinie: Domnul Simion Petrice, protopop în Șimișna.

Vicepreșidenți: Pachomiu Pop preot în Losna-Mare și Ioan Barbul preot în Bârseul-Mare.

Secretar: Dr. Clemente Barbul avocat în Dej.

Cassar: Ioan Mureșan preot în Valea-Groșilor.

Membri în comitet:

1. Greg. Crăciunaș preot în Ciobanca-Mare.
2. Alexandru Botta preot » Mesteacăn.
3. Nicolae Cosma » » Ileanda-Mare.
4. Ioan Vajda faur » » »
5. Vasilica Bude econ » » »
6. Elia Centea preot » Căpâlna.
7. Aurel Bilț preot » Rus.

8. Eugeniu Lazar propr. în Lemniu.
9. Nicolae Lazar primar » Turcăreț.
10. Grigorie Lazar propr. » Glod.
11. Petru Bot preot » Săcătura.
12. Petru Petrișor preot » Șasa.
13. Ioan Pocol preot » Buzăș.
14. Ioan Buzura preot » Poiana.
15. Constantin Micu preot » Vima-Mare.
16. Ioan Roman preot » Vima-Mică.
17. Gavril Hosszu preot » Fodora-română.
18. Augustin Dragan logofăt » Chisenti.

Președintele dl Simeon Petrice, proto-pop, mulțumește pentru încrederea pusă în el și promite că va fi la înălțime. Provoacă alegătorii, să nu asculte de profeții străini și mincinoși, ci la toate ocaziunile de manifestări naționale și politice să se adreseze la el și să lucre în înțelegere cu dânsul.

Constată, că dela organizarea parlamentului, dintre antecesorii deputați ai cercului, ba nici din cercurile comitatului întreg, nu s'a aflat barem unul, care să-și deschidă gura în parlament și să aducă înaintea dietei nedreptățile și suferințele poporului.

Antecesorul deputat Dl Simo Lajos, pe care aproape 3 decenii l'ați distins cu încrederea Voastră nici când nu și-a ținut dare de samă, ci numai prin stringere de mână de fariseu și cu privirea-i iesuitică a încercat a se încuibă în inimile voastre nevinovate.

Domnul Dr. Teodor Mihali este primul deputat nu numai în cercul nostru electoral, dar și în celelalte cercuri ale acestui comitat, care și-a ridicat vocea în parlament și care astăzi

cu toată dragostea, ce o are totdeauna față de noi, vine și ne dă seamă despre activitatea sa parlamentară!

Trăiască iubitul nostru deputat Dr. T. Mihali.

Apoi ia cuvântul Dr. Alexandru de Vajdavoevod. Cu colorii vii descrie în resumat luptele și fazele politice din țară începând dela anul 1848. Face apoi critică stărilor de astăzi și arată cum toate promisiunile bărbaților politici unguri ba chiar legile sancționate au fost nesocotite. Caracterizează partidele maghiare, pe cari numai hegemonia de rasă și nisuința de a ajunge la puterea de stat le îndeamnă la lupta înverșunată, ce o desfășoară, lăsând baltă interesele economice etc. ale țării — ba aducând țara în conflict cu coroana și cu alte interese vitale, — au creat o criză, a cărei descurcătură azi abia se poate prevedea. Face o nostimă asemenare între calul îmbuecit și între calul robotit în munca continuă și la urmă tot cu calul căznit scoți povara și carul din noroiu. Așa va fi și cu noi. Iată, ministrul de interne dl Kristóffy de voce nevoe promite vot tuturor (aclamațiunii și aprobării lungi). Dacă în adevăr va da, fie sigur, că poporul desmoștenit până azi de dreptul electoral și alte drepturi, va scoate carul din noroiu și-l va duce mai neted, ca caii îmbueciți de până acum.

La insistența publicului însuflețit până la culme ia cuvântul a doua-oară dl deputat Dr. Stefan C. Pop.

Cu o voce tunătoare, a cărei ecou o reda și dealul din față, ține o vorbire fascinatoare între aplausele nesfârșite a publicului.

Intre altele zice, că glasul Românilor de mult nu a fost auzit și ascultat. A venit vremea, că nu numai la ocasiuni restrânse și din coloanele ziarelor să ne rostim tot cu procurorul la spate, ci în casa țării; să audă și coroana și lumea. Noi avem drepturi strămoșești și înscrise în legea firei. Să pretindem sus și tare, neșovăiți, realizarea lor. Noi vorbim și pășim deschis, dar și pretindem hotărât, căci dacă tributul nostru în sânge și avere este bun pentru țară și tron, trebuie să fie bun și respectat din partea tuturor și dreptul nostru.

Brazda s'a tras, plugul ară, să sămănăm!

Altarul legii noastre, dulcea noastră limbă și datorințele strămoșești le-am conservat, cu ele vom crea și mândrul și mărețul nostru viitor!

Fiți frați alegători, bravi ca și până acuma. Așa vor fi toți Români și celelalte naționalități. Unii de alții să ne indemnăm. Sfârșește cu: Trăiască bravul vostru deputat Dnul Dr. Teodor Mihali și alegătorii români din cercul Ileanda-Mare.

Era cătră seară, adunarea sfârșită; dar mulțimea tot neclintită stătea la locul ei, nu-i venea să se depărteze, ci

cu ochi lacomi și umezi de lacrimi urmăreau persoanele vorbitorilor. Erau de față și 2 pretori și 12 jandarmi postați în drum. Poporul privea la ei, cași cum ar zice cu fală, ei, vede-ți ce domni avem, nu ne temem de voi.

Când trăsurile stăteau gata de plecare pentru a duce pe iubiții oaspeți din comuna Ileanda-mare, — alegătorii care de care se repezeau pentru ale strânge și mulți ale săruta mâna și ale mulțumi.

La despărțire un uragan de «să trăiască» din partea alegătorilor petrece pe iubiții oaspeți până ce ies din comună.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

